

Stanowisko
Rady Krajowego Związku Spółdzielni Mleczarskich

w sprawie odpowiedzi MRiRW na wnioski KZSM o wprowadzenie zmian w ustawie z 17.11.2021 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi.

W nawiązaniu do odpowiedzi MRiRW – pismo z dnia 11.03.2022 r., znak: DRR.1r.071.17.2022, na wnioski KZSM o wprowadzenie zmian w ustawie z 17.11.2021 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi, Rada KZSM przedstawia następujące stanowisko:

1. Rada KZSM wyraża podziękowanie Panu Henrykowi Kowalczykowi – Wiceprezesowi Rady Ministrów - Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi za deklarację dokonania w możliwie najkrótszym okresie stosownej nowelizacji ustawy z 17.11.2021 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi - zmiany przepisu dotyczącego uzgodnionego okresu dostarczania produktów rolnych lub spożywczych – zmiana wyrażenia „30 dni” na wyrażenie „miesiąca kalendarzowego”.

Jednocześnie Rada KZSM zwraca się o spowodowanie aby w/w zmiana ustawy weszła w życie do dnia 30 kwietnia 2022 r. – tj. do daty końcowego terminu dostosowania obecnie stosowanych umów dostawy mleka surowego przez producentów mleka -członków spółdzielni do spółdzielni mleczarskich do postanowień w/w ustawy z 17.11.2021 r.

2. Rada KZSM, na podstawie stanów faktycznych - rzeczywistych warunków dostaw mleka realizowanych przez członków do spółdzielni mleczarskich stwierdza, że nie mają podstaw zawarte w w/w piśmie uwagi MRiRW:

„należy wspomnieć, że dotychczasowa praktyka wykazała, że spółdzielnie mleczarskie wykorzystując swoją przewagę kontraktową, stosowały niestety wobec swoich członków nieuczciwe praktyki polegające głównie na opóźnionych płatnościach za dostarczone mleko”

W okresie obowiązywania (tj. od 12 lipca 2017 r. do 23 grudnia 2021 r.) poprzedniej ustawy tj. ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi, praktyki opóźniania płatności za dostarczone mleko występowały głównie w przypadku spółdzielni mleczarskich, w stosunku do których sądy ogłosiły upadłość (np. OSM w Rypinie, OSM w Ozorkowie, OSM w Bielsku Podlaskim). Roszczenia członków wyższe niż możliwości danej spółdzielni będą prowadzić do nieterminowych płatności i upadłości spółdzielni.

3. Rada KZSM wyraża obawę, że w praktyka stosowania postanowień art. 8 ust. 3 w/w ustawy z 17.11.2021 r. m.in. wymóg uzgadniania każdej zmiany ceny mleka surowego indywidualnie z każdym członkiem spółdzielni doprowadzi faktycznie do sprzeczności stosowania w/w ustawy z 17.11.2021 r. z prawidłowym stosowaniem ustawy Prawo spółdzielcze – zasada jednakowego traktowania członków spółdzielni.

Należy zauważyć, że zagadnienia obowiązku zawarcia umowy na dostawę produktu rolnego w określonej formie i o określonej treści podlegają już przepisom ustawy z dnia 11.03.2004 r. o organizacji niektórych rynków rolnych (art. 38q) oraz przepisom Rozporządzenia (UE) nr 1307/2013 z dnia 17.12.2013 r. ustanawiającego przepisy

dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej... (art. 148 rynek mleka).

Na podstawie w/w art. 148 Rozporządzenia (UE) nr 1307/2013 większość spółdzielni mleczarskich, po dokonaniu stosownych zmian w statutach spółdzielni, realizuje postanowienia w/w ustawy poprzez podejmowanie uchwał przez uprawniony organ spółdzielni (jednak po 01.05.2022 r. nie będzie to spełniać postanowień art. 8 ust. 3 ustawy z 17.11.2021 r.)

Natomiast praktyka realizacji przez spółdzielnie mleczarskie umów na dostawę mleka surowego przez jej członków zgodnie z przepisami w/w ustawy z 17.11.2021 r. – prowadzi do konieczności indywidualnego uzgadniania każdej zmiany ceny z każdym członkiem spółdzielni – w krótkim okresie czasu np. z powodu obiektywnych znacznych zmian na rynku (w sytuacji gdy niektóre spółdzielnie mleczarskie mają po kilkuset a nawet po kilka tysięcy członków) może powodować problemy wynikające z przepisów Prawa spółdzielczego oraz statutowych spółdzielni np. w sytuacji braku zgody części członków spółdzielni na zmianę ceny skupu mleka:

- zgodnie z umową skupu spółdzielnia może rozwiązać umowę (stosownie do postanowień stosowanego przez daną spółdzielnię wzoru umowy),
- jednocześnie w wielu spółdzielniach obowiązujące statuty (zarejestrowane przez sądy) ustalają obowiązek skupu, odbioru mleka od członka spółdzielni,
- spółdzielnia może rozwiązać stosunek członkostwa tylko przez wykluczenie albo wykreślenie członka spółdzielni,
- powstaje zagadnienie rozbieżności pomiędzy okresem od możliwej daty rozwiązania umowy skupu mleka a datą końcową obowiązku skupu mleka od danej osoby/podmiotu – data uprawomocnienia się wykluczenia albo wykreślenia członka spółdzielni – w praktyce różnica może wynieść wiele miesięcy a nawet lat).

Powyższe może spowodować konflikty pomiędzy częścią członków a spółdzielniami oraz wzajemnie pomiędzy członkami spółdzielni.

Jest powszechnie znane, że w sytuacji narastania lub przedłużania się wewnętrznych konfliktów pozycja ekonomiczna i rynkowa danego podmiotu, w tym przypadku spółdzielni mleczarskich słabnie. Taka sytuacja może być wykorzystana przez konkurencję ze strony innych podmiotów, w tym zagranicznych.

W konsekwencji może nastąpić znaczne ograniczenie pozycji spółdzielczości w ostatnim segmencie sektora rolno-spożywczego w Polsce – w mleczarstwie a w konsekwencji utrata gwarancji zbytu i stabilizacji dochodów z produkcji mleka dla polskich rolników – podobnie jak wcześniej nastąpiło to np. w przypadku rolników - producentów owoców i warzyw.

Wobec powyższego, Rada KZSM zwraca się do MRiRW o podjęcie stosownych działań w celu utrzymania stabilizacji na rynku mleka w Polsce, w tym możliwości praktycznej trwałości funkcjonowania spółdzielni mleczarskich.

Barbara Szczerba
Sekretarz Rady

Szczepan Szumowski
Przewodniczący Rady